

PRITARTA

Vilniaus rajono savivaldybės mero

2025 m. d. potvarkiu Nr.

PATVIRTINTA

Vilniaus r. Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos
gimnazijos direktoriaus

2025 m. d.

įsakymu Nr. 1.10.-

VILNIAUS R. JUODŠILIŲ ŠV. URŠULĖS LEDUCHOVSKOS GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie švietimo teikėją

Švietimo teikėjo pavadinimas – Vilniaus r. Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos gimnazija

Adresas – Mokyklos g. 20, Juodšiliai, LT–14102 Vilniaus r.

Telefonas – +370 52698127

Elektroninis paštas – info@leduchovskos.vilniausr.lm.lt

Interneto svetainė – <http://www.leduchovskos.vilniausr.lm.lt>

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Priklausomybė – savivaldybės mokykla

Grupė – bendrojo ugdymo mokykla

Mokymo forma – grupinio ir pavienio mokymosi.

Mokymo kalbos – lenkų.

Pagrindinė paskirtis – gimnazijos tipo gimnazija visų amžiaus tarpsnių vaikams. Kita (ne pagrindinė) paskirtis – ikimokyklinio ugdymo grupės įstaiga darželis.

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis „Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis“ (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. V-1142), „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“ (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. vasario 5 d. įsakymas Nr. V-131), atsižvelgiant į tėvų (globėjų) ir bendruomenės poreikius, regiono bei įstaigos savitumą. Programa grindžiama visapusiško ugdymo(si) idėjomis ir apima visas ugdymo(si) sritis, kompetencijas. Programa – dokumentas, leidžiantis mokytojui kryptingai organizuoti ugdomąją veiklą, kurti kokybiško ugdymo(si) sąlygas, individualizuoti ugdymo(si) turinį. Programa skirta mokytojams, ugdomiems 2–6 metų vaikams, tėvams (globėjams), švietimo pagalbos specialistams. Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) nustato ikimokyklinio ugdymo principus, tikslus, uždavinius, ugdymo(si) turinį, procesą, aplinkas, vaikų ugdymo(si) pažangą, ugdymo(si) tęstinumą.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vaikystėje raidos procesai sukuria prielaidas vaikų ugdymui(si), o kokybiškas ugdymas(is) brandina kūną, smegenų struktūras, skatina vaikų raidą:

- Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus, netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi ne vienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui;

- Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas;

- Vaikų mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikams aktyviai veikiant, integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis;

- Vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymuisi svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu;

- Vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra;

- Darnų vaikų vystymąsi užtikrina vaiko raidą skatinantis ugdymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kuriamos vaikus ugdytis įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos;

- Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, atliepiantys, siūlantys, ir taip dalyvaujantys su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose. Vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento esamus poreikius ir jais grįsti ugdymo(si) procesą;

- Mokytojas drauge su vaikais kuria demokratiškus ugdymo(si) procesus. Vaikai skatinami susitarti, dalintis, išreikšti savo nuomonę, mokytis kurti taisykles ir jų laikytis;

- Demokratiško ugdymo(si) aplinkoje vaikai atranda ir augina autentišką lyderystę. Kiekvienas vaikas turi galimybę išbandyti lyderio vaidmenį skirtingose situacijose. Mokytojas visais būdais skatina vaikus pripažinti ir priimti įvairiopas lyderystės apraiškas;

- Vaikai yra neatsiejami savo aplinkų ir veiklų vertinimo dalyviai ir, padedami mokytojo, atranda būdus, kaip savo pajautą ar nuomonę išreikšti ir parodyti kitiems;

- Vaikai ugdosi stebėdami, veikdami spontaniškai, užsikrėsdami patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdami į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą;

- Kuriamoje ar atnaujinamoje Programoje numatomi vaiko ugdymosi žaidžiant ir patirtinio ugdymosi būdai, atitinkantys vaikų prigimtį ir raidos poreikius. Mokykla į Programą įtraukia ugdymosi žaidžiant būdus ir susitaria, kuriuos iš patirtinio ugdymosi būdų taikys ir įtrauks į Programą;

- Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visavertiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Vaikai ugdosi, įsitraukę į žaidimus, žaisdami sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, savarankiškai kurdami vaizduote paremtus režisūrinius, siužetinius vaidmenų ir naratyvinius žaidimus. Tikslingai formuojant(is) siauresnius, savitus gebėjimus žaidžiama didaktinius žaidimus. Ugdymo(si) procese išlaikomas balansas tarp savarankiškai vaikų kuriamų siužetinių vaidmenų žaidimų ir ugdomųjų žaidimų su taisyklėmis;

- Susidomėję įvairiomis veiklomis, stebėdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, kurdami, dalindamiesi patirtimi, vaikai visais pojūčiais patiria, pajaučia objektus, jų savybes, ryšius, reiškinius ir procesus, atranda tai, kas jiems nauja, gilina supratimą ir plėtoja gebėjimus. Ugdymo(si) procese skatinami šie vaikų patirtinio ugdymosi būdai: personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, įkūnytasis ugdymasis, ugdymasis tyrinėjant, kuriant, reflektuojant.

Ugdymą grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atvirumas, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją bei pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

- **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;
- **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdamy vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

- **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškos, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vilniaus r. Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos gimnazijos (toliau – Gimnazija) ikimokyklinio ugdymo grupės lanko vaikai iš įvairių šeimų. Čia ugdomi vaikai, atvykę iš įvairių šalių, taip pat vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Šeimos atsakingai vertina vaikų ugdymą ir teikiamų paslaugų kokybę. Vaikų ir bendruomenės narių gerovė kuriama atnaujinant ugdymo turinį, gerinant ugdymo(si) proceso kokybę, plečiant paslaugas, ypač socialines, atitinkančias šeimų poreikius. Bendraujama ir bendradarbiaujama su ugdytinių tėvais.

Gimnazijos veiklos paskirtis – padėti šeimai ugdyti visas vaiko galias, lemiančias asmenybės vystymosi sėkmę, kaupti informaciją apie vaiką, numatyti vaiko ugdymo(si) darną garantuojančias sąlygas, įtraukti tėvus (globėjus) į ugdymo įstaigos gyvenimą, užtikrinti sąveiką tarp mokytojo, vaiko ir šeimos.

Siekiama tenkinti tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus:

- užtikrinti vaiko socialinę saugumą;
- tenkinti individualius vaiko poreikius;
- sudaryti sąlygas asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai;
- sudaryta galimybė ankstyvam valstybinės kalbos ugdymui;
- tėvai (globėjai) pritaria STEAM ugdymui (taikomi aktyvieji ugdymo(si) metodai, kai vaikas ugdomas per praktiką, projektus, tinkamai parengtą aplinką, tiriamąją veiklą, ugdymą netradicinėje aplinkoje);
- plėtoti vaikų įvairiapusių meninius gebėjimus, dalyvaujant renginiuose, parodėlose, projektuose, konkursuose.

Ugdymas grindžiamas aktyvia partneryste, konfidencialumu, tarpusavio pasitikėjimu ir pagalba. Gerbiamos kiekvienos šeimos tradicijos, požiūriai, poreikiai, vertybinės nuostatos. Mokytojai ir specialistai stengiasi, kad vaikų ugdymas(sis) darželyje rastų tęstinumą namuose: tėvai (globėjai) kviečiami dalyvauti veiklose, akcijose, drauge su vaikais atlikti projektų užduotis. Tėvai (globėjai) skatinami nebijoti konsultuotis su gimnazijoje dirbančiais socialiniu pedagogu, psichologu, specialiuoju pedagogu, logopedu.

Regiono ypatumai

Gimnazija įsikūrusi Juodšilių seniūnijoje, Vilniaus rajone. Ji ribojasi su Vilniaus miestu, Marijampolio, Pagirių bei Trakų rajono seniūnijomis. Patogi geografinė padėtis ir geras susisiekimas viešuoju transportu bei geležinkeliu leidžia pasiekti Vilniaus miestą ir Šalčininkų rajono gyvenvietes. Tai suteikia galimybę mokiniams lankytis muziejuose, parodose, teatruose, kultūriniuose renginiuose.

Gimnaziją lanko vaikai ne tik iš Juodšilių, bet ir aplinkinių gyvenviečių: Valčiūnų, Parudaminio, Šiaudinės, Prūdiškių, Dusinėnų, Terešiškių, Kalviškių, Merešlėnų, Galinės, Vilniaus miesto Naujininkų seniūnijos. Apylinkėse gausu miškų (Juodšilių, Dusinėnų, Parudaminio ir kt.), kurie suteikia puikias galimybes gamtos pažinimui, ekologijos temų tyrinėjimui ir STEAM metodų taikymui.

Juodšiliuose yra stadionas, didelė vaikų žaidimų aikštelė, biblioteka (Vilniaus rajono savivaldybės Centrinės bibliotekos padalinys), paštas, Juodšilių ambulatorija, Juodšilių palaikomojo

gydymo ir slaugos ligoninė, Rudaminos kultūros centro Juodšilių skyrius, keli prekybos centrai. Juodšilių pal. Mykolo Sopočkos bažnyčioje aukojamos šventosios Mišios už mūsų ugdymo įstaigos bendruomenę, taip pat organizuojamos piligriminės kelionės.

Gimnazija glaudžiai bendradarbiauja su Juodšilių seniūnija, Juodšilių seniūnijos bendruomenės socialinių paslaugų centru, Juodšilių kultūros namais, Juodšilių viešąja biblioteka, kur organizuojamose edukacijose ir kituose renginiuose dalyvauja mūsų auklėtiniai. Taipogi palaikomi ilgalaikiai, draugiški ir šilti ryšiai su Kenčiančio Jėzaus Širdies (KJŠ) Seserų Uršuliečių gimnazijomis Lenkijos Respublikoje, ypač Čenstakavos ir Pniewų miestuose.

Gimnazija yra atvira ir imli kaitai – tai nuolat besimokanti, tobulėjanti bendruomenė. Didelis dėmesys skiriamas ugdymo įstaigos bendruomenės narių bendravimui, bendradarbiavimui ir socialinių partnerių paieškai.

Įstaigos savitumas

Gimnaziją supa labai graži gamta, kur mūsų ugdytiniai turi galimybę pajusti natūralų aplinkos grožį, stebėti gamtoje vykstančius įvairius reiškinius, mokytis mylėti, puoselėti ir saugoti gamtą. Įspūdingi renginiai organizuojami įvairiais metų laikais. Aplinkos, kurioje vaikai auga ir bręsta, reikšmė yra didžiulė.

Vaikai ugdomi krikščioniškos dorovės pagrindu, siekiant, kad ikimokyklinio amžiaus ugdytiniai didžiuotųsi šv. Uršulės Leduchovskos vardu.

Kiekvienas vaikas tobulina savo muzikinius bei choreografinius gebėjimus, vadovaujant kvalifikuotiems muzikos ir choreografijos specialistams.

Vaikams, turintiems raidos, kalbos ir komunikacijos sutrikimų, teikiama savalaikė ir profesionali psichologo, logopedo ir specialiojo pedagogo pagalba.

Grupėje sukurta estetiška, nuolat atnaujinama ugdomoji aplinka, skatinanti vaiką žaisti, eksperimentuoti, kurti ir sportuoti. Ji palanki perimti lietuvių, lenkų, tautos kultūros pagrindus, papročius ir tradicijas. Vaikai lankosi gimnazijoje esančiame etnografiniame muziejuje, organizuojamos pažintinės išvykos.

Mokykla įgyvendina programas „Visa Lietuva skaito vaikams“ ir „Pienas vaikams“.

2013 metais Gimnazija buvo pripažinta viena saugiausių mokyklų Lietuvoje.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

- **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

- **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

- **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

- **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

- **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

- **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdinei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

- **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

- **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenų.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai

1. **Suteikti galimybę pažinti save ir aplinką:** skatinti vaiką atrasti savo stipriąsias puses, gebėjimus ir interesus, pažinti save kaip unikalią asmenybę; įtraukti vaikus į veiklas, kurios skatina pažinti gamtą, technologijas ir socialinę aplinką, ugdant aplinkosaugos, technologijų ir socialinės atsakomybės suvokimą.

2. **Lavinti kalbinius gebėjimus ir socialinius įgūdžius:** ugdyti gebėjimą aiškiai ir rišliai kalbėti, plėsti žodyną, skatinti klausymo įgūdžius, kurie reikalingi efektyviam bendravimui; mokyti vaikus dalyvauti grupinėse veiklose, dalytis, gerbti kitų nuomonę ir priimti sprendimus kartu su bendraamžiais.

3. **Stiprinti emocinį atsparumą ir savikontrolę:** padėti vaikams atpažinti, suprasti ir valdyti savo emocijas, mokytis spręsti konfliktus ir susidoroti su kasdieniniais iššūkiais, lavinti savikontrolės ir atsparumo įgūdžius.

4. Plėtoti kognityvinius gebėjimus ir ankstyvuosius matematikos bei mokslo pagrindus: ugdyti vaikų gebėjimą spręsti problemas, klasifikuoti, skaičiuoti, stebėti bei tyrinėti, taip stiprinant ankstyvuosius mąstymo įgūdžius, kurie svarbūs matematikos ir gamtos mokslų srityse.

5. Skatinti fizinį aktyvumą ir lavinti motorinius įgūdžius: sudaryti galimybes vaikams aktyviai judėti, lavinti tiek smulkiąją, tiek stambiają motoriką, skatinti sveiką gyvenimo būdą ir fizinę veiklą, prisidedant prie bendros sveikatos ir motorinių įgūdžių vystymosi.

6. Kurti kūrybiškumo ir saviraiškos galimybes: įtraukti vaikus į meninius, muzikinius, teatrinius, vaizduojamuosius ir kitus kūrybinius užsiėmimus, kad jie galėtų išreikšti savo mintis, emocijas ir lavinti vaizduotę.

7. Įtraukti šeimas į ugdymo procesą ir stiprinti bendradarbiavimą: skatinti tėvų dalyvavimą ugdymo procese, kurti glaudų bendradarbiavimą su šeima, dalintis ugdymo tikslais ir siekti suderintų veiksmų vaiko ugdymo labui.

Šie tikslai ir uždaviniai naujoje ikimokyklinio ugdymo programoje orientuoti į vaiko asmenybės ugdymą, socialinių, emocinių, kognityvinių ir fizinių įgūdžių lavinimą. Programa siekia užtikrinti, kad vaikai augtų sveiki, savarankiški, kūrybiški ir pasiruošę tolesniam ugdymo etapui.

Pasiekimų sritys

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami pasiekimai, vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 sričių, kurių visuma užtikrina optimalią vaiko galių ūgtį: kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis (Pav.).

IV SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo programa, ikimokyklinio ugdymo(si) turinys, procesas ir aplinka yra orientuoti į vaiko visapusišką vystymąsi. Šiuolaikinis ugdymas grindžiamas vaikų individualiais poreikiais, socialiniu ir emociniu ugdymu, fiziniu aktyvumu, kūrybiškumu bei sveikos gyvensenos formavimu.

Ikimokyklinio ugdymo(si) turinys

Ugdymo turinys išdėstomas pagal penkias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu), kuriose pateikti turinio aspektai, vaiko ugdymosi pasiekimų sritys su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais.

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas organizuojamas pagal vaiko poreikius, individualias ypatybes ir grupės interesus. Procesas yra lankstus ir pritaikomas, leidžiantis vaikams dalyvauti veiklose, kurios atitinka jų interesus ir smalsumą.

Pagrindiniai proceso aspektai:

- **žaidimo svarba.** Žaidimas laikomas pagrindiniu mokymosi būdu. Žaidybinės veiklos padeda vaikams įgyti naujų žinių ir įgūdžių, spręsti problemas ir bendrauti su bendraamžiais;

- **į vaiką orientuotas požiūris.** Ugdymo veiklos planuojamos atsižvelgiant į kiekvieno vaiko stipriąsias puses, pomėgius ir individualius ugdymo poreikius. Tai leidžia vaikui mokytis savo tempu ir patirti mokymosi džiaugsmą;
- **integruotas mokymas(is).** Ugdymo procese integruojamos įvairios sritys (pvz., gamtos mokslai, menas, matematika), leidžiančios vaikui pažinti įvairius dalykus tarpusavio ryšyje;
- **tėvų įtraukimas.** Skatinamas glaudus bendradarbiavimas su šeima. Tėvai kviečiami dalyvauti ugdymo procese, stebėti vaiko pasiekimus, prisidėti prie ugdymo veiklų.

Ikimokyklinio ugdymo(si) aplinka

- **Fizinė aplinka:** ugdymo erdvės yra pritaikytos vaikų amžiui, saugios, patogios ir skatinančios veiklas. Vaikų pasiekiamumo ribose yra įvairūs žaidimų, kūrybos, skaitymo kampeliai, lavinantys jų smalsumą ir savarankiškumą.
- **Socialinė aplinka:** siekiama kurti aplinką, kurioje vaikai jaučiasi priimti, saugūs ir vertinami. Pedagogai skatina pagarbą, draugiškumą ir bendradarbiavimą, padeda vaikams kurti sveikus tarpusavio santykius.
- **Emocinė aplinka:** ugdymo įstaigoje turi būti sukurta emociškai palanki ir palaikanti aplinka, kur vaikai gali laisvai reikšti emocijas, gauti emocinę paramą iš pedagogų ir bendraamžių, mokytis atpažinti ir valdyti savo emocijas.
- **Mokymosi priemonių prieinamumas:** vaikams prieinamos įvairios mokymosi priemonės ir ištekliai, kurie skatina savarankišką veiklą, tyrinėjimą ir kūrybą (pvz., knygos, meninės priemonės, gamtinės medžiagos, technologiniai įrankiai).

Pedagginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Pedagginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos ikimokykliniame ugdyme padeda užtikrinti vaikų holistinį vystymąsi. Jos pagrįstos žaidimu, tyrinėjimu, kūryba ir bendradarbiavimu, prisitaikant prie vaikų amžiaus, poreikių bei gebėjimų.

Pedagginės strategijos:

- **individualizavimas.** Kiekvieno vaiko unikalumas yra svarbus – strategijos pritaikomos pagal jo amžių, interesus ir gebėjimus. Svarbu stebėti vaikų raidą, vertinti jų stipriąsias puses ir numatyti tinkamiausius ugdymo būdus;
- **žaidimų metodai.** Žaidimas yra pagrindinė veikla, kuri leidžia vaikams natūraliai mokytis ir tyrinėti pasaulį. Naudojami įvairūs žaidimai – vaidmeniniai, kūrybiniai, socialiniai ir mokomieji;
- **kūrybiškumo skatinimas.** Sudaromos sąlygos eksperimentuoti, išbandyti ir kurti (pvz., piešti, lipdyti, konstruoti). Pedagogai skatina vaikų saviraišką ir nebijojimą klysti;
- **tyrinėjimas ir eksperimentavimas.** Vaikai aktyviai įtraukiami į aplinkos stebėjimą, eksperimentus, klausimų kėlimą. Svarbi yra mokymosi patirtis per praktinę veiklą;
- **bendradarbiavimas ir socialinių įgūdžių ugdymas.** Grupinės veiklos stiprina bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius. Ugdomas pagarbus požiūris į kitus ir savarankiškumas;
- **refleksija.** Vaikai skatinami aptarti, ką patyrė, ką sužinojo, kaip pasijuto. Refleksija padeda vaikams suvokti savo mokymosi patirtį;
- **inovatyvūs metodai.** Naudojami šiuolaikiniai technologiniai sprendimai (pvz., interaktyvios lentos, skaitmeniniai žaidimai) ir netradiciniai ugdymo būdai (pvz., lauko ugdymas).

Ugdymosi organizavimo formos:

- **kasdienė veikla grupėje.** Organizuojama struktūruota ir laisva veikla (rytmečio užsiėmimai, teminės veiklos, žaidimų valandos). Dienotvarkė lanksti, pritaikoma vaikų poreikiams;

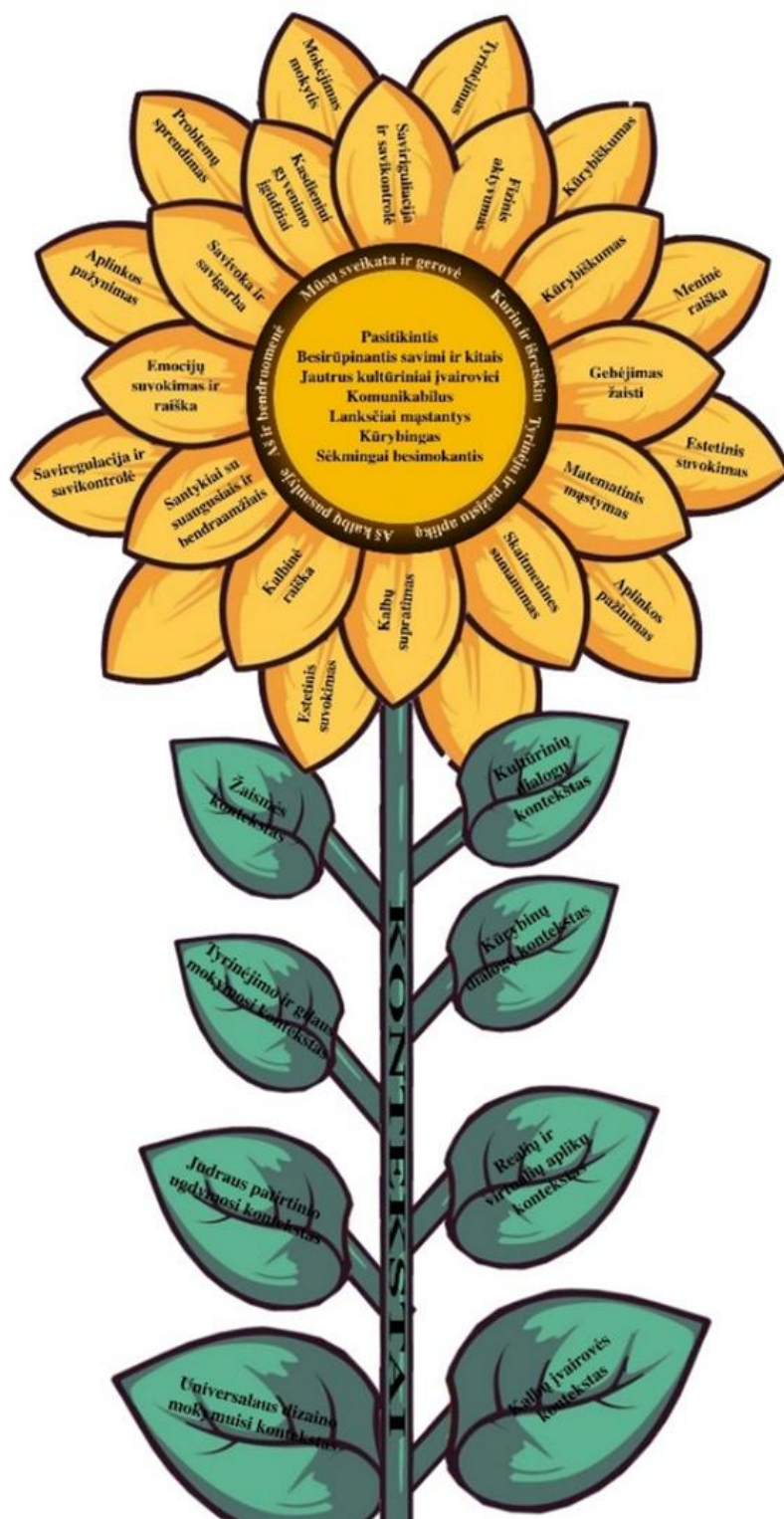
- **projektinė veikla.** Ilgesnės trukmės veikla, kuri susijusi su tam tikra tema, skatinanti vaikus tyrinėti, kurti ir bendrauti. Vaikai aktyviai dalyvauja planuojant ir įgyvendinant projektus;
 - **lauko ugdymas.** Veiklos organizuojamos gamtoje, ugdant vaikų smalsumą, pažinimą ir fizinį aktyvumą. Dažnai integruojami įvairūs mokymosi elementai (pvz., gamtos pažinimas, meninė veikla);
 - **teminės savaitės/dienos.** Koncentruojamasi į tam tikrą temą (pvz., „Metų laikai“, „Gyvūnai“) ir veiklos pritaikomos šiai temai;
 - **grupinės ir individualios veiklos.** Grupinės veiklos skatina bendravimą, komandinį darbą, o individualios – leidžia koncentruotis į vaiko asmeninius interesus;
 - **netiesioginis ugdymas.** Pedagogas kuria aplinką, kuri skatina vaikus patiems tyrinėti ir mokytis. Pvz., vaikų iniciatyva organizuota veikla žaidimų kampeliuose;
 - **renginiai ir šventės.** Ugdomosios veiklos, susijusios su šventėmis, tradicijomis ir kultūriniais renginiais, skatina bendruomeniškumą.
- Svarbu užtikrinti vaikams saugią ir palankią aplinką, kuri skatina smalsumą ir kūrybiškumą. Pedagogai turėtų būti aktyvūs vaiko partneriai, padedantys tyrinėti pasaulį, o ne vien informacijos teikėjai.

Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka. Kontekstams būdinga kryptinga vaikų veikla, kurią inicijuoja idėja ar iššūkis, o mokytojas tikslingai parenka ir tam tikru būdu išdėlioja priemones, kuriančias netikėtumo momentą. Kontekstai skatina autentiškus vaikų sumanymus, palaiko ilgalaikį domėjimąsi ir gilina supratimą (Pav.). Tame pačiame ugdymosi kontekste vaikai turi galimybę veikti ir save išreikšti skirtingais būdais.

Vaikų ugdymo(si) kontekstai:

- **universalus dizaino mokymuisi kontekstas** – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą;
- **žaismės konteksto paskirtis** – palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos kupiną patirtį tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalijantis potyriais;
- **judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis** – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes;
- **kultūrinių dialogų kontekstas** – kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrimo;
- **kalbų įvairovės konteksto paskirtis** – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove;
- **tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis** – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus, papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą;
- **kūrybinių dialogų kontekstas** – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą, kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, accentuojanti patį kūrybos procesą.

Pav. Konceptualus ugdymo modelis: vaiko galios, ugdymo ir pasiekimų sritys, kontekstai.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Šeimos ir ikimokyklinės įstaigos sąveika yra esminė sėkmingam vaiko ugdymui, nes ji leidžia sukurti nuoseklų, abipusiai palaikomą ir vaikui naudingą ugdymo procesą. Šeimos dalyvavimas ugdymo procese padeda ugdymo įstaigai geriau suprasti vaiko poreikius, interesus ir asmeninius ypatumus, taip pat stiprina vaiko savivertę ir saugumo jausmą.

Pagrindiniai šeimos ir ikimokyklinės įstaigos sąveikos principai:

- **reguliarus ir atviras bendravimas, informacijos dalijimasis.** Pedagogai ir tėvai reguliariai dalijasi informacija apie vaiko pažangą, kasdienius iššūkius, emocinę būklę ir elgesį;
- **tėvų įtraukimas į ugdymo procesą, dalyvavimas veiklose.** Tėvams suteikiama galimybė įsitraukti į įstaigos renginius, šventes, ekskursijas, kūrybines dirbtuves. Tėvams teikiama informacija apie ugdymo metodus, vaikų auklėjimo ypatumus, teikiami patarimai dėl namuose pritaikomų ugdymo būdų, kad vaikas gautų nuoseklią ugdymą ir namuose;
- **pagalba tėvams ugdymo klausimais, informaciniai seminarai, dirbtuvės.** Organizuojami seminarai, skirti aptarti vaikų vystymosi etapus, ugdymo problemas, emocinę ir psichologinę sveikatą. Pedagogai ir specialistai (pvz., psichologai, logopedai) suteikia individualią pagalbą ir konsultacijas šeimoms, turinčioms specifinių klausimų ar susiduriančioms su iššūkiais;
- **abipusė pagarba ir pasitikėjimas, pasitikėjimo kūrimas.** Tiek tėvai, tiek pedagogai bendradarbiauja pagarbiai ir pasitikinčiai, siekia bendro tikslo – vaiko gerovės. Ugdymo įstaiga atsižvelgia į tėvų vertybes, kultūrines, religines nuostatas, siekia sukurti atvirą ir priimančią aplinką, kurioje vaikas ir jo šeima jaustųsi priimami ir suprantami;
- **vaiko individualumo pažinimas ir vertinimas, asmeninis požiūris į vaiką.** Šeima ir pedagogai siekia kuo geriau pažinti vaiko asmenybę, pomėgius, individualius poreikius. Tėvai ir pedagogai stengiasi taikyti vienodus elgesio ir ugdymo principus, kad vaikas jaustųsi užtikrintas dėl ugdymo aplinkos, suprastų jos lūkesčius ir būtų skatinamas nuosekliai vystytis;
- **bendras ugdymo tikslų nustatymas ir jų siekimas, tikslų derinimas.** Tiek šeima, tiek pedagogai kartu formuluoja pagrindinius ugdymo tikslus, derina lūkesčius dėl vaiko pasiekimų ir vystymosi. Tokiu būdu pasiekiamas nuoseklumas ir efektyvesnis ugdymas.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	2–3 metai: Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.	Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius. Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.
	4–6 metai: Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas.	Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrėsi estetinius įspūdžiu.

	Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus.	Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, maloniai akiai. Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	2–3 metai: Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius. 4–6 metai: Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, išvermingas Šoka į toli, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.	Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Pradedą lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius; Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojasi stalo įrankiais. Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbando mokytojo demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus; Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su

	Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą.	įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratinasi judėti saugant save ir kitą; - Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt.
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostatų</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.	2–3 metai: Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis. Pasako kiek jam metų, savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	Ugdosi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar vyks.
	4–6 metai: Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Suaugusiojo skatinami vaikai atsižvelgia į visos dienos režimą, dėlioja dienos ritmo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vakare reflektuoja ar pavyko įgyvendinti susiplanuotą dienos ritmą, aptaria kaitos priežastis. Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip nuramina kūną, emocijas, mintis. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	2–3 metai: Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos.	Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai. Naudojasi stalo įrankiais, pasirenka stalo įrankį skirtingam maistui valgyti.

<i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus.	
	4–6 metai: Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	Mokosi elgesio taisyklių prie stalo. Siekia estetiško išpūdzio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą. Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. Gebą išklausti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. Tyrinėja kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei.	2–3 metai: Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.	Savo kūno ribas jaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, rengiami, kalbinami. Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. Pajaučia savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, ištraukia iš mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
	4–6 metai: Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos,	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, eksperimentuodami, kurdami modelius.

	dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savybes ir savo gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Aiškina ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Ižvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilius asmenybes. Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	2–3 metai: Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas). Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“.
	4–6 metai: Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta nuskriaustą ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi;	Išsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus.

	pastebi nusiminusį ir geranoriškai stengiasi jam padėti.	
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	2–3 metai: Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamam. Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus.
	4–6 metai: Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	Pradedą valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbado skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas. Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiiderinti). Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas. Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus; - Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.
	2–3 metai: Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus.
	4–6 metai:	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos

Santykiai su suaugusiais ir vaikais <i>Vertybė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	idėjas, veiksmus, siužetą, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus/ši į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia ir dabar plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį.
--	--	--

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Pasiekimų sritis, vertybė nuostata, esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas <i>Vertybė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	2–3 metai: Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus.	Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarės susijusius paaiškinimus. Pasitelkiami įvairūs ženklai ir gestai, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.

	4–6 metai: Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdomi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas.	2–3 metai: 2–3 žodžių vientisiniais sakiniiais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus.	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika, dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniiais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. Domisi skirtinga kalbine raiška.
	4–6 metai: Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuriam, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje.	Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais; Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti.

Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	2–3 metai: Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. 4–6 metai: Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	2–3 metai: Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. 4–6 metai: Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kuriam garsinius fonus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	Žodinės kalbos suvokimą ugdo dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse. Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.
	2–3 metai:	Mokosi išklausyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge,

Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Dalyvauja prižiūrint augalus.	mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę; Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius; Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus
	4–6 metai: Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti.	Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis. - Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius objektus ir gamtos reiškinius.	2–3 metai: Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose. Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).
	4–6 metai: Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja.	Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kamputas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis

	Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaškina, kodėl išteklius reikia tausoti.	(lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti.	2–3 metai: Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio) sekas.	Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.
	4–6 metai: Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliame jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai.	Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų	2–3 metai: Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius. Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).
	4–6 metai: Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio	Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygoje, informaciniuose tekstuose, domisi,

skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	2–3 metai: Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	Kalbinami išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų.
	4–6 metai: Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradedą suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai. Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną.
	2–3 metai: Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.	Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas.

Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatais rodo kitiems.	Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuluoti: apversti, pasukti, pastumti.
	4–6 metai: Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. - Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų. Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.
Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų,	2–3 metai: Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus. 4–6 metai: Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra	Pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas.

apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias problemą ir vertinti patirtį, iš pradeda skirtingų perspektyvų. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas</i> Pradedą valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	2–3 metai: Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.
	4–6 metai: Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokyti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokyti.	Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir aplinka. kultūrine aplinka <i>Esminis gebėjimas</i>	2–3 metai: Emocingai reaguoją girdėdamas garsų, intonacijų sąsąmbį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi,	Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems pasirinkimams, pojūtis formuojamas muzikiniams estetikos.

Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinių, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi).
	4–6 metai: Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakydamas vieną kitą argumentą.	Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan.
Meninė raiška <i>Vertybinių nuostatų</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	2–3 metai: Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	Intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.
	4–6 metai: Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai	Mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą; - Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius. Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas – piešimas. Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo

	tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas.	įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška ikimokykliniame ugdyme yra integrali.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	2–3 metai: Žaidžiant pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	Išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytoji su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams.
	4–6 metai: Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių.	Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.
Kūrybiškumas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	2–3 metai: Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo.	Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.
	4–6 metai: Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje.	Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove. Kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.

Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	2–3 metai: Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatais rodo kitiems.	Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Į valdę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką. Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teplioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	2–3 metai: Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja. 4–6 metai: Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas;	Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tiksliau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako. Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą.

	pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	Atliekant simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems. Dalinasi ir reflektuoja patirtas patirtis su šalia esančiais.
--	---	--

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO TĘSTINUMAS

Vaikų vertinimas vyksta kasdien, ugdymo metu. Pažanga stebima ir fiksuojama vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo knygelėse, kaupiami stebėjimo lapai, pasiekimų įrodymai. Ugdytiniai vertinami pokalbių metu, analizuojami jų pasiekimai pagal ugdymo sritis, nustatomi stiprieji ir tobulintini aspektai, atsižvelgiant į individualias ugdytinių galimybes ir poreikius.

Vertinimo, kaip įtraukiančio ir reflektuojančio proceso, tikslas – ne tik įvertinti vaikų pasiekimus, bet ir padėti jiems suprasti, kaip jie gali tobulėti. Stebint vaikų pažangą, dėmesys skiriamas ne tik akademiniams, bet ir socialiniams, emociniams bei savarankiškumo įgūdžiams. Refleksijos metu vaikai kviečiami įsivertinti savo pasiekimus, dalytis įžvalgomis ir kelti naujus tikslus.

Ugdymo tęstinumas užtikrinamas aiškiu, sistemingu ir nuosekliu ugdymo planavimu. Pedagogai stebi kiekvieno vaiko pažangą, teikia grįžtamąjį ryšį ir pritaiko ugdymo turinį pagal individualius vaikų poreikius. Į ugdymo procesą įtraukiami tėvai ir kiti specialistai – mokyklos bendruomenė reguliariai aptaria vaikų pažangą ir numato tolesnius žingsnius.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo dermė bei tęstinumas užtikrina sklandų vaiko perėjimą nuo ankstyvojo ugdymo prie mokyklinio. Abu ugdymo etapai turi būti tarpusavyje suderinti, kad vaikas ne tik įgytų bazinių įgūdžių ir žinių, bet ir būtų pasirengęs sėkmingam mokymuisi mokykloje.